

ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА О ПОБОЉШАЊУ ПОЛОЖАЈА РАЊЕНИКА, БОЛЕСНИКА И БРОДОЛОМНИКА ОРУЖАНИХ СНАГА НА МОРУ

од 12. августа 1949.

(II Женевска конвенција)

Доле потписани, Опумоћеници влада заступљених на Дипломатској конференцији одржаној у Женеви од 21. априла до 12. августа 1949. године у циљу ревизије X Хашке конвенције од 18. октобра 1907. о прилагођавању на поморски рат начела Женевске конвенције од 1906. године, споразумели су се у следећем:

ГЛАВА I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

ЧЛАН 1.

Високе стране уговорнице обавезују се да ће поштовати ову Конвенцију и да ће јој обезбедити поштовање у свакој прилици.

ЧЛАН 2.

Поред одредаба које треба да ступе на снагу још за време мира, ова Конвенција ће се примењивати у случају објављеног рата или сваког другог оружаног сукоба који избије између двеју или више Високих страна уговорница и ако једна од њих није признала ратно стање.

Конвенција ће се исто тако примењивати у свим случајевима окупације целе територије једне Високе стране уговорнице или њеног дела, чак и ако та окупација не наиђе ни на какав војни отпор.

Ако једна од Сила у сукобу није учесник у овој Конвенцији, Силе учеснице у Конвенцији ипак ће остати везане њоме у својим међусобним односима. Оне ће поред тога бити везане Конвенцијом према тој Сили, ако та Сила прихвати и примењује њене одредбе.

ЧЛАН 3.

У случају оружаног сукоба који нема карактер међународног сукоба, а који избије на територији једне од Високих страна уговорница, свака од страна у сукобу биће дужна да примењује бар следеће одредбе:

1) Према лицима која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружје и лица онеспособљена за борбу услед болести, ране [1], лишења слободе или било којег другог узрока, поступаће се, у свакој прилици, човечно, без икакве неповољне дискриминације засноване на раси, боји коже, вери или убеђењу, полу, рођењу или имовном стању, или било коме другом сличном мерилу.

У том циљу забрањени су и забрањују се, у свако доба и на сваком месту, према горе наведеним лицима следећи поступци:

- a) повреде које се наносе животу и телесном интегритету, нарочито све врсте убиства, осакаћења, свирепости и мучења;
- b) узимање талаца;
- c) повреде личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци;

d) изрицање и извршавање казни без претходног суђења од стране редовно установљеног суда и пропраћеног свим судским гарантијама које цивилизовани народи признају за неопходне.

2) Рањеници [2] и болесници биће прихваћени и неговани.

Свака непристрасна хуманитарна организација, као што је Међународни комитет Црвеног крста, може да понуди своје услуге странама у сукобу.

Стране у сукобу ће се трудити, с друге стране, да ставе на снагу путем посебних споразума један део или све остале одредбе ове Конвенције.

Примена претходних одредаба неће имати утицаја на правни положај страна у сукобу.

ЧЛАН 4.

У случају ратних операција између сувоземних и поморских снага страна у сукобу, одредбе ове Конвенције примењиваће се само на укрчане снаге.

Искрчане снаге биће одмах подвргнуте одредбама Женевске конвенције о побољшању положаја рањеника и болесника у оружаним снагама у рату од 12. августа 1949. године.

ЧЛАН 5.

Неутралне Силе примењиваће по аналогији одредбе ове Конвенције на рањенике, болеснике и бродоломнике, на чланове санитетског и верског особља, који припадају оружаним снагама страна у сукобу, а који буду примљени или интернирани на њиховој територији, као и на прикупљене мртве.

ЧЛАН 6.

Поред споразума изричито предвиђених члановима 10,18,31,38. и 43, Високе стране уговорнице моћи ће закључивати и друге специјалне споразуме по сваком питању за које буду сматрале да га треба посебно уредити. Ниједан специјалан споразум неће моћи да погорша положај рањеника, болесника и бродоломника, као и чланова санитетског и верског особља, онако како је он уређен овом Конвенцијом, нити да ограничи право која им ова Конвенција признаје.

Рањеници, болесници и бордоломници, као и чланови санитетског и верског особља, уживаће користи из ових споразума докле год се Конвенција на њих примењује, осим ако постоје супротне одредбе изричито унете у горе наведене или доцније споразуме, или ако је нека од стране у сукобу према њима предузела повољније мере.

ЧЛАН 7.

Рањеници и болесници, као и чланови санитетског и верског особља, не могу се ни у ком случају одрећи ни делимично ни у целини права која им обезбеђују ова Конвенција и специјални споразуми поменути у претходном члану, уколико таквих буде било.

ЧЛАН 8.

Ова Конвенција ће се примењивати уз суделовање и под надзором Сила заштитница чија је дужност да штите интересе страна у сукобу. У том циљу, Силе заштитнице ће моћи, поред свог дипломатског и конзуларног особља, да именују делегате међу својим сопственим држављанима или међу држављанима других неутралних Сила. За те делегате се мора добити одобрење Силе код које они обављају своју мисију.

Стране у сукобу олакшаваће, у најширој могућој мери, задатак представника или делегата Сила заштитница.

Представници или делегати Сила заштитница не смеју ни у ком случају да прекораче границе своје мисије, онако како је она одређена овом Конвенцијом; они ће нарочито бити дужни да воде рачуна о императивним потребама безбедности државе у којој обављају своје дужности. Њихов рад може се ограничити, изузетно и привремено, једино кад то захтевају императивни војни разлози.

ЧЛАН 9.

Одредбе ове Конвенције не представљају сметњу за хуманитарну делатност коју Међународни комитет Црвеног крста, као и свака друга непристрасна хуманитарна организација, буду преузимали, по одобрењу заинтересованих страна у сукобу, у циљу заштите и пружања помоћи рањеницима, болесницима и бродоломницима, као и члановима санитетског или верског особља.

ЧЛАН 10.

Државе уговорнице моћи ће се у свако доба споразумети да вршење задатака које ова Конвенција поставља Силама заштитницама повере једној организацији која пружа сва јемства непристрасно и успешно спровођење тих задатака у дело.

Ако се рањеници, болесници и бродоломници, или чланови санитетског и верског особља, не користе или престану да се користе, из ма ког разлога, делатношћу једне Силе заштитнице или једне организације одређене сходно првом ставу, Сила која их држи биће дужна да затражи било од неке неутралне државе, било од неке такве организације, да прими на себе дужности које на основу ове Конвенције припадају Силама заштитницама које су одредиле стране у сукобу.

Ако заштита на тај начин не могне да се обезбеди, Сила која држи рањенике, болеснике и бродоломнике или чланове санитетског и верског особља, биће дужна да затражи од неке хуманитарне организације, као што је Међународни комитет Црвеног крста, да прими на себе хуманитарне дужности које на основу ове Конвенције леже на Силама заштитницама, односно биће дужна да прими, у границама одредаба овог члана, услуге које јој понуди таква организација.

Свака неутрална Сила или свака организација коју је позвала заинтересована Сила или која је у горе наведене сврхе понудила своје услуге биће дужна, при вршењу своје делатности, да остане свесна одговорности према страни у сукобу чији су припадници лица заштићена овом Конвенцијом, и биће дужна да пружи довољна јемства да је у стању да прими на себе дужности у питању и да их врши непристрасно.

Од преходних одредаба не може се одступити посебним споразумом између Сила од којих би једна, ма и привремено, била према другој Сили или према њеним савезницима ограничена у својој слободи преговарања услед војних догађаја, нарочито у случају окупације целокупне њене територије или једног њеног знатног дела.

Кад год се у овој Конвенцији помиње Сила заштитница, тај израз истовремено означава и организације које је замењују у смислу овога члана.

ЧЛАН 11.

У свим случајевима где оне то буду сматрале корисним у интересу заштићених лица, нарочито за случај неслагања између страна у сукобу у вези са применом или тумачењем одредаба ове Конвенције, Силе заштитнице пружаће своје добре услуге у циљу решења спора.

У ту сврху свака од Сила заштитница може, на позив једне стране или по свом нахођењу, да предложи странама у сукобу састанак њихових представника, а нарочито органа којима су поверени рањеници, болесници и бродоломници као и чланова санитарског и верског особља, по могућству на подесно изабраној неутралној територији. Стране у сукобу биће дужне да се одазову предлозима који им у том смислу буду учињени. Силе заштитнице ће моћи, у таквом случају, да предложи на одобрење странама у сукобу неку личност која је припадник једне неутралне Силе, или личност коју упуту Међународни комитет Црвеног крста, и која ће бити позвана да учествује на томе састанку.

ГЛАВА II О РАЊЕНИЦИМА, БОЛЕСНИЦИМА И БРОДОЛОМНИЦИМА

ЧЛАН 12.

Припадници оружаних снага и остала лица наведена у следећем члану која се нађу на мору и буду рањена, болесна или претрпе бродолом, морају у свакој прилици бити поштовани и заштићени, имајући у виду да се израз бродолом примењује на сваки бродолом, ма које биле околности у којима се он догоди, подразумевајући ту и принудно спуштање на морску површину или падање у море.

Страна у сукобу која их буде држала у својој власти са њима ће поступати и неговаће их човечно, без икакве неповољне дискриминације засноване на полу, раси, народности, вери, политичком мишљењу или било коме другом сличном мерилу. Строго је забрањено свако угрожавање њиховог живота и њихове личности а, између осталог, њихово убијање или њихово истребљење, стављање на муке, вршење над њима биолошких опита, намерно непружање лекарске помоћи или неге, излагање опасностима заразе или окружења створених у том циљу.

Једино разлози лекарске хитности допуштају првенство у погледу пружања неге.

Према женама ће се поступати са свим посебним обзирима који се дугују њиховом полу.

ЧЛАН 13.

Ова Конвенција примењиваће се на бродоломнике, рањенике и болеснике на мору у следећим категоријама:

1) на припаднике оружаних снага једне стране у сукобу, као и припаднике милиције [3] и добровољачких јединица који улазе у састав тих оружаних снага;

2) на припаднике осталих милиција и припаднике осталих добровољачких јединица, подразумевајући ту и припаднике организованих покрета отпора [4], који припадају једној страни у сукобу и који дејствују изван или у оквиру своје сопствене територије, чак и да је та територија окупирана, под условом да те милиције или добровољачке јединице, подразумевајући ту и ове организоване покрете отпора, испуњавајући следеће услове:

a) да на челу имају лице одговорно за своје потчињене;

b) да имају одређен знак за разликовање и који се може уочити на одстојању;

c) да отворено носе оружје;

d) да се, при својим дејствима, придржавају ратних закона и обичаја;

3) на припаднике редовних оружаних снага који изјављују да припадају једној влади или власти коју није признала Сила у чијим се рукама налазе;

4) на лица која прате оружане снаге иако непосредно не улазе у њихов састав, као што су цивилни чланови посада војних ваздухоплова, ратни дописници, снабдевачи, чланови радних јединица или служби чија је дужност да се старају о удобности војске, под условом да су за то добила доволу од оружаных снага у чијој се пратњи налазе;

5) на чланове посада, подразумевајући ту команданте, пилоте и ученике трговачке морнарице и посаде цивилног ваздухопловства страна у сукобу који не уживају повољнији поступак на основу других одредаба међународног права;

6) на становништво неокупиране територије које се, услед приближавања непријатеља, добровољно диже на оружје да би пружио отпор непријатељској најезди за које није имало времена да се организује као редовна оружана сила, ако оно отворено носи оружје и ако поштује ратне законе и обичаје.

ЧЛАН 14.

Свки ратни брод једне зараћене стране може захтевати да му се предају рањеници, болесници или бродоломници који се налазе на бојним болничким бродовима, на болничким бродовима друштава за помоћ или појединаца, као и на трговачким бродовима, јахтама и мањима пловилима, ма која била њихова државна припадност, уколико здравствено стање рањеника и болесника дозвољава њихову предају и уколико ратни брод располаже смештајима који допуштају да се овима обезбеди довољно лечење.

ЧЛАН 15.

Ако рањенике, болеснике или бродоломнике прими неутрални ратни брод или неутрални војни ваздухоплов, мора се добити јемство, када то међународно право захтева, да они више не могу поново узети учешћа у ратним операцијама.

ЧЛАН 16.

Водећи рачуна о одредбама члана 12, рањеници, болесници и бродоломници једне зараћене стране, који су пали у руке противника, биће ратни заробљеници и на њих ће се примењивати правила међународног права о ратним заробљеницима. Узаптилац [5] је тај који одлучује, према приликама, да ли их треба задржати, упутити у неку луку његове земље, у неку неутралну луку, па чак и у луку противника. У овом последњем случају, ратни заробљеници који су на тај начин враћени у своју земљу не могу служити у војсци за време трајања рата.

ЧЛАН 17.

Рањенике, болеснике или бродоломнике који су, уз пристанак месне власти, искрцани у неку неутралну луку, неутрална Сила мора чувати, како то захтева међународно право, да они не би поново узели учешћа у ратним операцијама, уколико не постоји друкчији споразум између неутралне Силе и зараћених Сила.

Трошкове око смештаја [6] и интернирања подноси Сила којој припадају рањеници, болесници, односно бродоломници.

ЧЛАН 18.

После сваког боја, стране у сукобу предузеће без одлагања све могуће мере ради проналажења и прикупљања бродоломника, рањеника и болесника, ради њихове заштите против пљачке и злостављања и обезбеђења потребне им неге, као и ради проналажења мртвих и спречавања да они буду пљачкани.

Кад год то прилике допусте, стране у сукобу закључиће локалне споразуме за евакуацију морским путем рањеника и болесника и опседнуте или опкољене зоне и за пролаз санитетског и верског особља и санитетског материјала који се упућују у ту зону.

ЧЛАН 19.

Стране у сукобу дужне су, у што је могуће краћем року, да напишу све податке који су у стању да допринесу идентификовању бродоломника, рањеника, болесника и мртвих противничке стране који су пали под њихову власт. Ти подаци треба по могућству да садрже:

- a) назначење Силе чији су припадници;
- b) број војне јединице или број матрикуле;
- c) презиме;
- d) лично име или имена;
- e) датум рођења;
- f) сваки други податак који се налази на личној исправи или на плочици о идентитету;
- g) датум и место заробљавања или смрти;
- h) подаци о ранама, болести или узроку смрти;

Горе наведени подаци морају се, у најкраћем могућем року, доставити Бироу за обавештења, предвиђеном у члану 122. Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима од 12. августа 1949. године, који ће их доставити Сили чија су та лица припадници, посредством Силе заштитнице и Централне агенције за ратне заробљенике.

Стране у сукобу установиће и саопштаваће једна другој, на начин одређен у претходном ставу, прописно потврђене умрлице или спискове смртних случајева. Оне ће исто тако прикупљати и једна другој достављати, посредством истог Бироа, половину двоструке плочице о идентитету или саму плочицу, ако се ради о обичној плочици, тестаменте и остала документа од важности за породицу умрлих, новац, и, уопште, све предмете који се нађу код мртвих а који имају неке стварне или афекционе вредности. Ти предмети, као и предмети за које није утврђено коме припадају, слаће се у запечаћеним пакетима, са спроводном изјавом која ће садржавати све појединости потребне за идентификовање умрлог притежаоца, као и потпун попис садржине пакета.

ЧЛАН 20.

Стране у сукобу ће се старати да се пре потапања мртвих, које ће се вршити појединачно уколико то прилике доволе, изврши пажљив и по могућству лекарски преглед лешева, у циљу констатовања смрти, установљења идентитета и могућности да се о томе поднесе извештај. Где постоји двострука плочица о идентитету, половина те плочице треба да остане на лешу.

Ако су лешеве искрцани, на њих ће се применити одредба Женевске конвенције о побољшању положаја рањеника и болесника у оружаним снагама у рату од 12. августа 1949. године.

ЧЛАН 21.

Стране у сукобу могу се позвати на милосрђе заповедника неутралних трговачких бродова, јахти или мањих пловила, ради преузимања и неговања рањеника, болесника и бродоломника, као и ради прикупљања мртвих.

Бродови свих врста који се буду одазвали томе позиву, као и они који добровољно буду прихватили рањенике, болеснике или бродоломнике, уживаће посебну заштиту и олакшице при пружању своје помоћи.

Они ни у ком случају не могу бити узапђени због једног таквог транспорта; али изузев датих им супротних обећања, они остају изложени узапђењу због повреда неутралности које евентуално изврше.

ГЛАВА III О БОЛНИЧКИМ БРОДОВИМА

ЧЛАН 22.

Војни болнички бродови, тј. бродови које су Силе саградиле или уредиле нарочито и искључиво у циљу пружања помоћи рањеницима, болесницима и бродоломницима, њиховог лечења и транспортовања, не могу ни у којој прилици бити предмет напада нити узапђења него се увек морају поштовати и штитити, под условом да њихова имена и опис буду саопштени странама у сукобу десет дана пре њихове употребе.

Опис који мора да садржи нотификација обухвата бруторегистарску тонажу, дужину од задњег до предњег дела брода и број катарки и димњака.

ЧЛАН 23.

Установе које се налазе на обали и које имају право на заштиту Женевске конвенције о побољшању положаја рањеника и болесника у оружаним снагама у рату од 12. августа 1949. године не смеју бити ни нападане нити бомбардоване са мора.

ЧЛАН 24.

Болнички бродови које употребљавају национална друштва Црвеног крста, званично призната друштва за помоћ или појединци уживају исту заштиту као и војни болнички бродови и изузети су од узапђења, ако им је страна у сукобу којој припадају дала службени налог и уколико су испуњене одредбе члана 22. које се односе на нотификацију.

Ови бродови морају бити снабдевени исправом надлежне власти којом се изјављује да су били подвргнути њеном надзору за време свога опремања и приликом свог поласка.

ЧЛАН 25.

Болнички бродови које употребљавају национална друштва Црвеног крста, званично призната друштва за помоћ или појединци припадници неутралних земаља, уживаће исту заштиту као и војни болнички бродови и биће изузети од узапђења, под условом да су се ставили под руковођење једне од страна у сукобу, са претходним пристанком своје сопствене владе и са дозволом те стране и уколико су испуњене одредбе члана 22. које се односе на нотификацију.

ЧЛАН 26.

Заштита предвиђена у члановима 22, 24 и 25. примењиваће се на болничке бродове сваке тонаже и на њихове чамце за спасавање, ма на ком месту они дејствовали. Међутим, да би се обезбедио максимум угодности и безбедности, стране у сукобу ће се трудити да за пренос рањеника, болесника и бродоломника, на великим раздаљинама и на отвореном мору, искоришћују само болничке бродове чија је носивост већа од 2.000 бруто тона.

ЧЛАН 27.

Под истим условима који су предвиђени у члановима 22. и 24. имају се исто тако поштовати и штитити мања пловила која за обалске операције спасавања употребљавају држава или званично призната друштва за помоћ, уколико то потребе операције допуштају.

Исто тако ће се поступити у границама могућности и са сталним обалским постројењима која та мања пловила искључиво употребљавају за своје хуманитарне делатности.

ЧЛАН 28.

У случају борбе на ратним бродовима, бродске болнице се морају поштовати и штедети што је више могуће. На ове бродске болнице и њихов материјал примењује се ратно право, али се они не смеју употребљавати за другу сврху док су потребни рањеницима и болесницима. Међутим, командант који их држи под својом влашћу може њима располагати, за случај хитне војне потребе, пошто се претходно постарао о судбини рањеника и болесника који се у њима налазе на лечењу.

ЧЛАН 29.

Сваком болничком броду који се налази у луци која падне у руке непријатеља има се допустити да из ње исплови.

ЧЛАН 30.

Бродови и мања пловила наведени у члановима 22,24,25. и 27. указиваће помоћ и негу рањеницима, болесницима и бродоломницима, без обзира на држављанство.

Високе стране уговорнице се обавезују да те бродове и мања пловила неће употребљавати ни за какве војне циљеве.

Ти бродови и мања пловила не смеју ни на који начин ометати покрете борбених јединица.

за време и после боја, они делују на сопствени ризик и опасност.

ЧЛАН 31.

Стране у сукобу имају право надзора и прегледа на бродовима и мањим пловилима поменутиим у члановима 22, 24, 25. и 27. Оне могу одбити помоћ тих бродова и пловила, наложити им да се удаље, заповедити им да пођу одређеним правцем, контролисати употребу њиховог радија и свих осталих средстава саобраћаја, па чак и задржати их највише седам дана од тренутка прегледа брода, ако то озбиљност прилика буде захтевала.

Оне могу привремено укрцати на брод комесара, чији ће се искључив задатак састојати у томе да обезбеди извршење наређења датих на основу одредаба предњег става.

Стране у сукобу ће, по могућству, уписати у дневник болничких бродова, на језику разумљивом заповедника болничког брода, наређења која им буду дале.

Стране у сукобу могу, било једнострано, било на основу посебног споразума, укрцати на своје болничке бродове неутралне посматраче који ће проверавати строго придржавање одредаба ове Конвенције.

ЧЛАН 32.

Бродови и мања пловила наведени у члановима 22, 24, 25. и 27. не изједначују се са ратним бродовима у погледу боравка у неутралној луци.

ЧЛАН 33.

Трговачки бродови који буду претворени у болничке бродове не могу мењати своју намену докле год трају непријатељства.

ЧЛАН 34.

Заштита која припада болничким бродовима и бродским болницама може престати само ако се они употребе, поред својих хуманитарних задатака, за вршење аката штетних по непријатеља. Међутим, заштита престаје тек после обавезно дате опомене, која ће у свим погодним случајевима оставити разуман рок, и тек пошто та опомена остане без дејства.

Болнички бродови, посебно, не могу имати нити употребљавати тајну шифру за своје радио емисије нити за које било друго средство преношења вести.

ЧЛАН 35.

Неће се сматрати као радње које лишавају болничке бродове или бродске болнице заштите која им припада:

- 1) чињеница да је особље тих бродова или болница наоружано и да употребљава своје оружје за одржавање реда, ради сопствене одбране или ради одбране својих рањеника и болесника;
- 2) чињеница да се на броду налазе апарати намењени искључиво обезбеђењу пловидбе или преношењу вести;
- 3) чињеница да се на болничким бродовима или у бродским болницама налази лично оружје или муниција одузети рањеницима, болесницима и бродоломницима, а који још нису предати надлежној служби;
- 4) чињеница да се хуманитрна делатност болничких бродова и бродских болница или њиховог особља простире и на грађанска лица рањена, болесна или која су претрпела бродолом;
- 5) чињеница да болнички бродови преносе материјал и особље који су искључиво намењени санитарским дужностима, поред материјала и особља који су им обично потребни.

ГЛАВА IV О ОСОБЉУ

ЧЛАН 36.

Верско, лекарско и болничко особље болничких бродова и њихова посада морају се поштовати и штитити; оно се не сме заробљавати док се налази у служби тих бродова, било да на њему има или нема рањеника и болесника.

ЧЛАН 37.

Верско, лекарско и болничко особље, намењено лекарској или верској служби лица назначених у члановима 12. и 13, које падне под власт непријатеља, има се поштовати и штитити; оно може да настави са вршењем дужности докле год је то потребно за негу која се има дати рањеницима и болесницима. Оно затим мора бити враћено кући чим главни командант, под чијом је оно влашћу, то буде сматрао могућим. При напуштању брода, оно собом може понети предмете који су његова лична својина.

Ако се међутим утврди да је нужно задржати један део тог особља због санитарских или верских потреба ратних заробљеника, предузеће се све мере да се оно искрца што је могуће пре.

При исцрцавању, задржано особље се подвргава одредбама Женевске конвенције о побољшању положаја рањеника и болесника у оружаним снагама у рату од 12. августа 1949. године.

ГЛАВА V О САНИТЕТСКИМ ТРАНСПОРТИМА

ЧЛАН 38.

Бродови узети под најам у ту сврху овлашћују се да преносе материјал који је искључиво намењен лечењу рањеника и болесника оружаних снага или спречавању болести, под условом да је о околностима њиховог пута противничка Сила обавештена и да их је она одобрила. Противничка Сила задржава право да их прегледа, али не и да их узапти нити да заплени транспортовани материјал.

У споразуму са странама у сукобу, неутрални посматрачи могу бити укључени на те бродове ради контролисања транспортованог материјала. У том циљу материјал мора бити лако приступачан.

ЧЛАН 39.

Санитетски ваздухоплови, то јест ваздухоплови који се употребљавају искључиво за евакуисање рањеника, болесника и бродоломника, као и за пренос санитетског особља материјала, не смеју бити предмет напада него их стране у сукобу морају поштовати за време летова које они врше на висинама, у часовима и по путевима нарочито уговореним између свих заинтересованих страна у сукобу.

Они, поред националних боја, морају да носе на уочљив начин знак распознавања предвиђен у члану 41. на својој доњој, горњој и бочним површинама. Они морају бити снабдени и сваким другим знаком или средством за распознавање који су споразумом утврђени између страна у сукобу било у почетку, било у току непријатељстава.

Уколико није друкчије уговорено, забрањено је надлетање непријатељске територије или територије коју је непријатељ окупирао.

Санитетски ваздухоплови морају се повинувати сваком позиву да се спусте на земљу или на воду. У случају тако наметнутог спуштања на земљу или на воду, ваздухоплов, са лицима која се на њему налазе, може после евентуалног прегледа да настави свој лет.

Ако дође до случајног спуштања на земљу или на воду на непријатељској територији или на територији коју је непријатељ окупирао, рањеници, болесници и бродоломници, као и посада ваздухоплова, постају ратни заробљеници. Са санитетским особљем има се поступати сходно члану 36. и следећем члану.

ЧЛАН 40.

Санитетски ваздухоплови страна у сукобу могу, у ограничење и става другог, прелетати преко територије неутралних Сила и на њих се спуштати у случају потребе или ради снабдевања. Они су дужни да неутралне Силе претходно обавесте о своме прелетању преко њихове територије и да се повинују сваком позиву за спуштање на земљу или на воду. Они су заштићени од напада само док лете на висинама, у часовима и по путу који су нарочито уговорени између страна у сукобу и заинтересованих неутралних Сила.

Међутим, неутралне Силе могу да поставе услове или ограничења у погледу прелетања своје територије од стране санитетских ваздухоплова или у погледу њиховог спуштања. Ти евентуални услови или ограничења примењиваће се на исти начин на све стране у сукобу.

Рањенике, болеснике или бродоломнике, које санитетски ваздухоплов, у пристанак месне власти, искрца на неутралну територију, неутрална држава мора задржати кад то захтева међународно право, како они не би поново узели учешћа у ратним операцијама, уколико не постоји друкчији споразум између неутралне државе и страна у сукобу. Трошкове око смештаја и интернирања подноси Сила којој припадају ти рањеници, болесници, односно бродоломници.

ГЛАВА VI О ЗНАКУ РАСПОЗНАВАЊА

ЧЛАН 41.

Знамење црвеног крста на белом пољу ће се, под надзором надлежне војне власти, налазити на заставама, на тракама које се носе око руке, као и на свом материјалу који има везе са санитетском службом.

Међутим, за земље које већ употребљавају као знак распонавања, уместо Црвеног крста, Црвени полумесец или Црвеног лава и црвено сунце на белом пољу, та знамења су исто тако допуштена у смислу ове Конвенције.

ЧЛАН 42.

Особље о коме је реч у члановима 36. и 37. носи, причвршћену на левој руци, траку отпорну на влагу и снабдевену знаком распознавања, коју издаје и на коју ставља жиг војна власт.

То особље носи при себи исто тако, поред плочице о идентитету предвиђене чланом 19, посебну личну карту снабдевену знаком распознавања. Та лична карта мора бити отпорна на влагу и имати такве размере да се може ставити у џеп. Она треба да буде исписана на националном језику, и да садржи бар презиме и име, датум рођења, чин и број матрикуле свог носиоца. Лична карта треба да потврди у коме својству он има право на заштиту ове Конвенције. На личној карти мора да се налази фотографија носиоца и, поред тога, његов потпис или отисци прстију, или и једно и друго. На њој мора бити утиснут суви жиг војне власти.

Лична карта мора бити једнообразна у свакој војсци и што је могуће више по истоме узору у војскама Сила уговорница. Стране у сукобу могу се послужити обрасцем који је приложен као пример у ову Конвенцију. Оне ће једна другој, на почетку непријатељстава, доставити образац који употребљавају. Свака лична карта ће се израдити, по могућству, бар у два примерка, од којих један остаје на чувању код Силе чији је припадник власник личне карте.

Горе наведено особље не може, ни у ком случају, бити лишено ни својих знакова ни своје личне карте нити права да носи траку. У случају да их изгуби, оно има право да добије дупликат личне карте и замену за изгубљене знаке.

ЧЛАН 43.

Бродови и мања пловила назначени у члановима 22, 24, 25. и 27. распознаваће се по следећим обележјима:

а) све њихове спољашње површине морају бити беле;

б) на свакој страни бродског трупа као и на хоризонталним површинама насликаће се по један или више крстова затворено црвене боје, како би се са висине и са мора обебедила њихова најбоља видљивост.

Сви болнички бродови ће у циљу распознавања истицати националну заставу а поред тога, ако припадају некој неутралној држави, и заставу стране у сукобу под чијим се руководством налазе. Бела застава са Црвеном крстом мора се вијорити на великој катарци, на што је могуће већој висини.

Чамци за спасавање болничких бродова, обалски чамци за спасавање и сва мала пловила која употребљава здравствена служба имају бити обојени белом бојом са јасно очљивим затворено црвеним крстовима, и, уопште на њих ће се примењивати горе уговорени начини за утврђивање идентитета болничких бродова.

Горе наведени бродови и мања пловила, који хоће да и по ноћи и у време смањене видљивости себи обебеде заштиту на коју имају право, мораће предузети, са пристанком стране у сукобу у чијој се власти налазе, потребне мере како би своју боју и своје знаке распознавања учинили довољно видљивим.

Болнички бродови које непријатељ, на основу члана 31, привремено задржи, морају спустити заставу стране у сукобу у чијој се служби налазе или под чије су се руководство ставили.

Ако обалски чамци за спасавање продуже, са пристанком окупаторске Силе, да дејствују из неке окупиране базе они могу бити овлашћени да кад напусте своју базу и даље истичу сопствене националне боје истовремено са заставом Црвеног крста, под условом да о томе претходно обавесте све заинтересоване стране у сукобу.

Све одредбе овог члана које се односе на знак Црвеног крста исто тако се примењују и на остале знаке поменутих у члану 41.

Стране у сукобу ће се, у свако доба, старати да закључе споразуме у циљу примене најсавременијих метода које им стоје на располагању, како би се олакшало идентификовање бродова и пловила поменутих у овом члану.

ЧЛАН 44.

Знаци распознавања предвиђени у члану 43. могу се, у време мира као и у време рата, употребљавати једино у циљу означавања или заштите тамо поменутих бродова, изузев случајева које би предвидела нека друга међународна конвенција или споразум између свих заинтересованих страна у сукобу.

ЧЛАН 45.

Високе стране уговорнице, чије законодавство не би већ сада било довољно, дужне су предузети потребне мере како би спречиле и сузбиле у свако доба сваку злоупотребу знакова за распознавање предвиђених у члану 43.

ГЛАВА VII О ИЗВРШЕЊУ КОНВЕНЦИЈЕ

ЧЛАН 46.

Свака страна у сукобу дужна је да, преко својих врховних команданата, до појединости обезбеди извршење претходних чланова, као и да се постара за регулисање непредвиђених случајева, сходно општим начелима ове Конвенције.

ЧЛАН 47.

Забрањене су мере репресалија против рањеника, болесника, бродоломника, особља, бродова или материјала које штити ова Конвенција.

ЧЛАН 48.

Високе стране уговорнице обавезују се да у својим земљама врше, за време мира као и за време рата, што је могуће шире упознавање становништва са текстом ове Конвенције, а нарочито да проучавање њених одредаба унесу у програме војне наставе, а по могућству и грађанске наставе, како би са начелима Конвенције било упознато целокупно становништво, нарочито оружане снаге које учествују у борбама, санитарско особље и војни свештеници.

ЧЛАН 49.

Високе стране уговорнице достављаће једна другој преко Швајцарског федералног већа, а за време непријатељстава посредством Сила заштитница, званичне преводе ове Конвенције, као и законе и правилнике које би донеле у циљу да обезбеде њену примену.

ГЛАВА VIII О СУЗБИЈАЊУ ЗЛОУПОТРЕБА И ПОВРЕДА

ЧЛАН 50.

Високе стране уговорнице обавезују се да ће предузети сваку законодавну меру ради прописивања одговарајућих кривичних санкција против лица која су извршила или која су издала наређења да се изврши која од тешких повреда ове Конвенције одређених у следећем члану.

Свака Страна уговорница биће дужна да проналази лица осумњичена да су извршила, или да су наредила да се изврши која од тих тешких повреда, и она ће бити обавезна да их изведе пред сопствене судове, без обира на њихово држављанство. Она исто тако може, ако то више воли, а према условима предвиђеним у њеном законодавству, да их преда на суђење којој другој Страни уговорници заинтересованој у судском гоњењу, уколико та Страна уговорница против поменутих лица располаже довољним доказима.

Свака Страна уговорница предузеће потребне мере у циљу сузбијања дела противних одредбама ове Конвенције, а која не представљају тешке повреде одређене у следећем члану.

Окривљени ће у свакој прилици уживати гаранције поступка и слободне одбране, које не смеју бити мање од оних које су предвиђене у члану 105. и следећим члановима Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима од 12. август 1949. године.

ЧЛАН 51.

Тешке повреде које се имају у виду у претходном члану јесу повреде које обухватају једно од следећих дела, ако су она извршена против лица или добара које штити Конвенција: хотимично убиство, мучење или нечовечно поступање, подразумевајући ту и биолошке опите, намерно проузроковање великих патњи или наношење озбиљних повреда телу или здрављу, уништење или присвајање имовине које није оправдано војним потребама и које је извршено у великим размерама и на недозвољен и самовољан начин.

ЧЛАН 52.

Ниједна Страна уговорница не може ослободити саму себе, нити другу Страну уговорницу одговорности коју је она сама или та друга Страна уговорница на себе навукла услед повреда предвиђених у претходном члану.

ЧЛАН 53.

На захтев једне стране у сукобу, мора се, поводом сваке наведене повреде Конвенције, отворити истрага, на начин који ће утврдити заинтересоване стране.

Ако споразум о поступку истраге није постигнут, стране ће се споразумети да изаберу арбитра који ће одлучити о поступку који се има применити.

Пошто се повреда установи, стране у сукобу ће је отклонити и сузбити у најкраћем могућем року.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

ЧЛАН 54.

Ова Конвенција је састављена на француском и на енглеском језику. Оба текста су подједнако аутентична.

Швајцарско федерално веће постараће се да се израде званични преводи Конвенције на руском и на шпанском језику.

ЧЛАН 55.

Ова Конвенција, која ће носити данашњи датум, може, до 12. фебруара 1950. бити потписана у име Сила представљених на Конференцији која је отпочела рад у Женеви 21. априла 1949, као и у име Сила које нису представљене на Конференцији, а које учествују у X Хашкој конвенцији од 18. октобра 1907. о прилагођавању на поморски рат начела Женевске конвенције од 1906, или у Женевским конвенцијама од 1864, 1906 или 1929. године о побољшању положаја рањеника и болесника у војскама у рату.

ЧЛАН 56.

Ова Конвенција биће ратификована што је пре могућно, а инструменти ратификације депоноваће се у Берну.

О депоновању сваког инструмента ратификације саставиће се записник чији ће оверени препис Швајцарско федерално веће доставити свим Силама у чије име Конвенција до тада буде потписана или чије приступање до тада буде нотификовано.

ЧЛАН 57.

Ова Конвенција ступиће на снагу шест месеци после депоновања најмање два инструмента ратификације.

После тога, она ће за сваку Високу страну уговорницу ступити на снагу по истеку шест месеци после депоновања њеног инструмента ратификације.

ЧЛАН 58.

Ова Конвенција замењује X Хашку конвенцију од 18. октобра 1907. о прилагођавању на поморски рат начела Женевске конвенције од 1906. године у односима између Високих страна уговорница.

ЧЛАН 59.

Почев од дана њеног ступања на снагу, ова Конвенција биће отворена за приступање свакој Сили у чије име ова Конвенција није потписана.

ЧЛАН 60.

Приступање овој Конвенцији нотификоваће се писменим путем Швајцарском федералном већу и производиће своје дејство по истеку шест месеци од дана пријема ове нотификације.

Швајцарско федерално веће обавестиће о приступању све Силе у чије име Конвенција до тада буде потписана или чије приступање до тада буде нотификовано.

ЧЛАН 61.

Ситуације предвиђене у члановима 2. и 3. ставиће одмах у дејство ратификације које су стране у сукобу депоновале и приступања која су нотификовале пре или после почетка непријатељства или окупације. Саопштавање о примљеним нотификацијама или приступањима страна у сукобу вршиће Швајцарско федерално веће најбржим путем.

ЧЛАН 62.

Свака од Високих страна уговорница слободна је да откаже ову Конвенцију.

Отказ ће писменим путем бити нотификован Швајцарском федералном већу. Међутим, отказ нотификован док се Сила која га је учинила налази у неком сукобу неће имати никаквог дејства све док мир не буде закључен и, у сваком случају, докле год не буду окончане радње око ослобођења и репатрирања лица заштићених овом Конвенцијом.

Отказ ће важити само у односу на Силу која га је учинила. Он неће имати никаквог дејства на обавезе које стране у сукобу остају дужне да испуњавају на основу начела међународног права која проистичу из установљених обичаја међу цивилизованим народима, и закона човечности и из потреба које налаже општа савест.

ЧЛАН 63.

Швајцарско федерално веће регистроваће ову Конвенцију код Секретаријата Уједињених нација. Швајцарско федерално веће исто тако ће извештавати Секретаријат Уједињених нација о свим ратификацијама, приступањима и отказима које буде примало поводом ове Конвенције.

У потврду чега су потписници, пошто су депоновали своја односна пуномоћства, потписали ову Конвенцију.

Рађено у Женеви, 12. августа 1949. на француском и енглеском језику, с тим да оригинал има бити депонован у архиви Швајцарске Конфедерације. Швајцарско федерално веће доставиће оверен препис Конвенције свакој од држава потписница, као и државама које буду приступиле Конвенцији.

[1] Под појом рана, у смислу ове Конвенције подразумева се како отворена рана тако и свака друга повреда (прим. Ред. Ком.).

[2] Под појмом рањеник у смислу ове Конвенције подразумева се свако повређено лице (прим. Ред. ком.).

[3] Народне војске (прим. Ред. ком.)

[4] Ира припадници покрета отпора у смислу ове Конвенције обухвата и партизане (прим. Ред. ком.)

[5] Каптор (прим. Ред. ком.)

[6] Хоспитализација (прим. Ред. ком.)